

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Oča Slovencev

preblagi gospod

Doktor Janez Bleiweis, vitez plem. Trsteniški

umrl dne 29. novembra 1881.

Velevažna preimennitna doba v zgodovini, slovstvu in narodnem razvoji Slovencev zavruše se nad grobno gomilo, pod katero je žalujoči narod shranil dnes telesne ostanke svojega najslavnjšega domoljuba, najvstrajnejšega boritelja, najstarejšega voditelja in prav narodnega očeta. Štirideset let brez vsakršnega prenehanja posvečeval je gospod doktor Janez Bleiweis narodu slovenskemu bogate zaklade svojega bistrega uma, blagega srca, zgovorne besede in spretne peresa. Sedaj je smrt ustavila marljivo pero. Omolknul za vselej je zgovorni jezik. Blago srce ne bije več in njegov bistri duh preselil je se v čeznatura svet. Zapustil nam je pa ves sad in uspeh svojega mnogoletnega delovanja. Na njegovej podlagi pričnemo Slovenci novo dobo svojega narodnega življenja s pomočjo narodnjakov, domoljubov, katerih nam je on vzbudil ne na stotine, ampak na tisoče! Oča Slovencev zapusti k mogočnej zavednosti probujen narod za seboj!

Rodil je se gospod doktor Janez Bleiweis vitez plem. Trsteniški v Kranjskem mestu kot sin premožnega trgovca, dne 19. novembra 1808. Dedec bil je še kmet v vasi „Trstenik“, ter se zval: Plavež, iz česar so napravili pozneje ime: Bleiweis. Mladi Janez obiskoval je domačo šolo v Kranji, gimnazijo v Ljubljani in vseučilišče na Dunaji, kder je bil l. 1832 proglašen za doktorja zdravilstva. Mudil je se potem še 11 let na Dunaji, se pečal z živinozdravilstvom ter l. 1836 izdal slovito nemško knjigo: „Praktisches Heilverfahren bei den Krankheiten des Pferdes“. L. 1843 je došel v Ljubljano kot profesor živinozdravilstva, postal tajnik kmetijske družbe kranjske in začel dne 5. julija 1843 izdajati slovite: „Novice“. Takrat je trebalo za izdavanje listov cesarjevega dovoljenja. „Novice“ izdajati je dovolil cesar Ferdinand na priprošnje slavnega nadvojvode Jovana. „Novice“, jako praktično uredovane, postale so kmalu Slovincem vse: nevednim učilo, nezavednim dramilo, pisateljem vabilo, narodnjakom ognjišče, podlaga vsemu narodnemu napredovanju in mladej slovenskej politiki. Vse to je delo slavnega Bleiweisa. Zraven tega je spisal blagi mož še mnogo najpotrebnejših knjig za kmeta pa tudi za šole.

Ni mogoče v kratkem naštetih vseh zaslug tega moža in tukaj tudi treba ni. Saj so znane po celem slovenskem svetu in še dalje in tudi priznane. Svitli cesar so mu podelili red železne krone in plemstvo z naslovom: vitez Trsteniški. Okinčan je s Franc-Jozefovim in z ruskim Vladimirovim redom in o priliki njegove 70letnice prejel je od 150 slovenskih srenj častno srenjčanstvo. Ves narod ga je hvaležno spoštoval in imenoval: očeta Slovencev!

Tega blagega očeta smo zgubili. Pluća se mu vnejo. Kot veren sin sv. katoliške Cerkve prejme sv. zakramente in v noči 29. novembra ob 1/2 1 uri zatisne svoje oči, zapustivši nam sijajni zgled djanske ljubezni do Boga, bližnjega in domovine! Bodi mu lahka zemlja slovenska, a med Slovenci na veke hvaležen spomin!

Proračun za leto 1882.

Finančni minister Dunajevski je državnemu zboru predložil proračun za leto 1882, t. j. račun, koliko be drugo leto državnih stroškov in koliko dohodkov.

Vsi stroški bodo znašali 470.892.393 gl. Ta svota je tako sestavljena: za cesarski dvor je treba 4,650.000 gl., za cesarjevo kancelijo 70.235 gold., za državni zbor 1,482.728 gl., za državno sodnijo 22,000 gl., za ministerski svet 1,048,218 gold., za vzajemne potrebe: t. j. donesek naših izven-ogerskih dežel k stroškom za vzajemni dolg, vzajemno vojaštvo, brodovje, za Bosno in Hercegovino in za ministra zunanjih zadev, skupaj 86,767.629 gl., za ministerstvo znotrajnih zadev 17,500.321 gold., za brambovsko ministerstvo 8,872.718 gl., za ministerstvo naučno 17,454.523 gold., za finančno ministerstvo 106,753.465 gold., za trgovsko ministerstvo 29,610.445 gold., za ministerstvo poljedelstva 11,479.045 gl., za pravno ministerstvo 20,723.335 gl., za najvišji računski dvor 155.000 gold., za penzije 14.861.900 gold., za podpore železnicam 21,393.603 gold., za obresti od državnih dolgov 127,155.507 gold., in 891.750 gold. za opravljanje državnih dolgov, vkup: 470,892.393 gold.

Dohodkov vseh pa zopet ne bode toliko, ampak samo 433,082,858 gold. Največ dohodkov daje finančno ministerstvo, namreč 371,000.000 gold., jako malo pa železnice, komaj 183.813 gl. Zmanjkalo bode toraj zopet precej denarjev, namreč 37,809,535 gold. Toliko bi ne zmanjkalo, ko bi ne bilo treba starega dolga 10 milijonov goldinarjev drugo leto plačati in za stavljenje Arberške železnice priredjenih imeti 5,500.000 gold. Pravi primanjkljaj, kateri bi utegnil l. 1883 zopet prikazati se, ako se temu v okom ne pride, znaša toraj 22,309.535 gold. Ta primanjkljaj hoče minister drugo leto tako stisniti, da bi potem mogoče bilo v državnem proračunu dognati ravnotežje, t. j. da bi dohodki stroške pokrili, pa ne bi trebalo tako v zajem jemati in državnih dolgov in s temi državne obresti množiti, kakor so do sedaj liberalci delali. V to svrho hoče tam, kder so premalo davkov plačevali, te pomnožiti, posebno hoče lotiti se dunajske borze, kder bogataši, zlasti Judje, z denarjem barantajo, pa nič desetka ne plačujejo. Dalje hoče finančni minister nekaj železnic, ki sedaj mnogo milijonov kot podporo požrejo, nakupiti in v državno opravljanje preložiti, t. j. da bodo tudi vsi dohodki šli v državno blagajnico, ne pa v žepe železniških opravnih svetovalecev. Tudi namerava potroške zmanjšati pri raznih ministerstvih, najbolje pa pri ministerstvu znotrajnih zadev. To je pa mogoče le, ako se sedanja uprava preuredi, velika in draga glavarstva itd. odpravijo. Tudi pri penzijonih je preveč stroškov. Se vè, da bode državni zbor moral marljivo delati, kar bo sedaj mogoče,

ker je sklenol nepotrebnege blebetanja nemških liberalcev, ki hočejo vse zavleči, nič veliko poslušati, ampak sklepati; tudi je ugodno to, da je minister grof Taaffe z imenovanjem novih 14 udov konservativnih za gosposko zbornico tukaj liberalce potisnil v manjšino. Smemo toraj upati vseskozi uspešnega delovanja in zboljšanja naših slabih denarstvenih in gospodarskih razmer. Bog daj!

Gospodarske stvari.

Splošni nauki gospodarski.

10. Obdeluj si, kolikor môči, svoje zemljišče sam s svojo družino! To je zlato vodilo, katero se po skušnji vsekdar potrjuje, in katero naj bi si zapomnili zlasti oni kmetje, ki bi radi nekakošni „gospodje“ bili. Zemljišče si moraš sam, z ženo in otroci obdelovati, ako hočeš, da ti trud kaj donša, da se ne bodeš zastonj pehal. Pôslav najemati, delavcev plačevati, to mnogo stane, morebiti ravno toliko, kolikor ti pri delu pomagajo, morebiti ne storé nič več dobička, kakor ti izkupiš za pridelke, kolikor so ti jih najeti pôsli in delavci pridelati pomogli.

11. Bodi pazljiv pri nakupovanji! Težko si krajcar pridobil, glej zatorej, kadar česa kupuješ, da ne kupiš „mačka v žaklji“. Pazi posebno pri nakupovanji živine, da kupiš zdravo žival. Ako sam še dovolj nisi več, pridobi si zanesljivegn izvedenca. Pazi tudi pri nakupovanji semen, da ne dobiš prestarega semena, katero več kaliti ne more. — Mnogo denarja izdaje kmet v sedanjih časih za novošegno obleko. V starih časih si je delal perilo, hlače, telovnik (lajbič), iz domačega platna, sukno in plašč iz domačega sukna, irhaste hlače in kožuh si je dal delati iz domá prirejene ovce in kože. Dan danes si pa kupuje obleko po sejmi pri različnih krščenih in nekrščenih ljudeh, res da po zelo nizki ceni — ali, kakošna je tudi? Obleče jo jedenkrat, dvakrat, in se mu uže vse raztrga ter popoka. Sejmi so na jedno stran dobrota kmetu, da lahko kupi raznih stvari, katerih sicer ne dobi; ali krčmarji in štacunarji imajo vendar le večjo korist od sejmov, na katerih mnogokrat slabo blagó po visoki ceni prodajajo. Previdnemu kmetu bi jaz svetoval, naj raznega blaga, posebno za obleko, ne kupuje po sejmi. Izbêre naj si rajše v bližnjem mestu zanesljivega, z dobrim blagom dovolj preskrbljenega trgovca. Kupuj dosledno le pri njem, in sicer ne ob sejmskih dnevih, kadar ima mnogo dela in ako vzameš več blaga skupaj za gotov denar postreže ti z dobrim blagom po zmerni ceni.

12. Bodi previden tudi pri prodajanji! Kadar si priredil živinče, katero lahko prodaš, ali kadar imaš pridelke na prodaj, glej, da dobiš za svoje z obilim trudom pridobljeno blago gotov denar. To je najboljši svet, katerega nam je môči dati kmetu o prodajanji, kajti

on denarja pogosto potrebuje; a če bi ga tudi ne, boljše je, da pošlješ nekaj novcev v hranilnico, kakor da bi jih imel pri nezanesljivem trgovci ali celo pri judu. Pri nezanesljivih ljudeh je to se vé izjema, ali takih je malo na svetu. Mnogo se jih nahaja okolo barantačev, ki hočejo nevednega kmeta oslepariti in opehariti.

13. Zavaruj si svoje domovje proti ognju! Marsikdo je uže jako obžaloval, ko mu je nesrečni požar hišo vpepelil, ko si je s težo goli život iz plamena odnesel, da ni bil zavarovan. Kakó naj si drugo domovje postavi? Denarja sam nima, a posoditi mu nihče neče ali ne more. Zategadelj si zavarovaj svojo hišo in gospodarska poslopja proti ognju! Znesek, katerega ti je na leto plačevati, ni velik; ako nekaterikrat po letu prav rano vstaneš, zaslužiš si ga, ali, ako na leto 5krat v krčmo ne greš, prihranil si ga uže s tem. Zavarovaj se pa pri zanesljivem društvu! Ali ker lahko tudi najboljša banka na kant pride (falira), zato nekaterikrat poizvedavaj pri dobro ti znanih, izvedenih gospodih, kako je z društvom, pri katerem se hočeš zavarovati.

Ne zavarovaj si pa poslopj za večji znesek, kakor so vredna. Društveni agenti temu sicer ne oporekajo, ker je tudi to njih dobiček; ali če ti pogoriš, izplačalo se bode le toliko, kolikor so poslopja v resnici vredna. Dobro bilo bi tudi, če si zavaruješ poljske pridelke proti škodi toče ali če živino zavaruješ, ki ti po bolezni pogine, pa pri takem zavarovanju moraš še bolj previdno ravnati, ker dobrih takih asekuranc je dosihmal še malo. Tudi življenje svoje ali življenje otrok zavarovati, je dan danes zelo navadno in res tudi priporočila vredno takemu gospodarju, kdor more vsako leto par goldinarjev si odtrgati in jih asekuranciji vplačati, da potem otroci po smrti njegovi dobijo večji ali manjši kapital izplačan, ali pa otroci, kedar dorastejo do leta, ki je po asekuranciji določeno.

Po kmetih se morebiti večkrat klatijo ljudje, kateri se sicer vedejo, kakor bi bili zastopniki kakošne zavarovalne banke, toda niso družega, kakor sleparji. Zato svetujemo priprostemu kmetu, naj ne zaupa vsakemu človeku, ki ga na domu obišče, naj ne daje vsakemu denarja. Posebno naj se ne da slepariti po ljudeh, kateri mu hočejo (na videz) lahkim načinom pomôči k sreči, do denarja, n. pr. da mu govore o „šacih“ (zakladih), ali da mu dober denar izvabijo za kakošne ponarejene novce, ali da mu loterijsko srečo prorokujejo.

Hitra pomoč o nesrečah.

Opekline na roki treba, dokler še se ni napravil mehur, držati nad žrjavico ali plamenom kakor dolgo je moži. Opečeno mesto se posuši, da ne nastane mehur. Če je pa mehur uže se naredil, tedaj treba nanj devati laneno capico, namočeno v mrzli vodi, ali pa tudi v kislu. Mehur

sam počí, ali ga moramo s šivanko pazno prebosti, ter tekočino v njem iztisniti.

Na opeklino, če je večje poškodovanje kože, naj se polagajo mehke čiste lanene capice, namazane s zmesjo 1 dela laškega olja in dveh delov beljaka. Dva- ali trikrat na dan treba v mlačnej kopelji otrdele capice odmočiti, rane gnoja iztrebiti ter jih vsakokrat z novimi obezami oviti.

Zvinjeni ud (noga ali roka) mora ležati popolnoma mirno, ter više nego ostalo truplo, da ne priteka toliko krvi vanj; tudi zmrzlimi, vlažnimi (ne mokrimi) zavezami ga treba ovijati, in obleko, ki ga tišči, takoj odstraniti. Enako se ravna pri otiskah ali otokljajih.

Vrezano ali vbodeno mesto se v svežej vodi dobro izmije, ter nanj angleškega obliža dene. Gnoječe rane treba da z mlačno vodo 2 ali 3 krat na dan izpiramo tako, kakor opeklino. Rano kože na kosti, ki je včasí zelo nevarna, moramo z ledom oblagati. Proti močnemu krvavenju iz nosa treba mrzle vode v nos potegovati, in mrzlih vlažnih obez na zatilnik devati. Ozeblino si moramo koptati v mlačnej zavrelici iz vrbove in dobove (hrastove) skorje. Če so ozeblino na nogah, tedaj potrebujemo prostorne in mehke obutve. Lišaj se vsak dan 2 do 3 krat umiva z mjiplom iz smole (têrseife). (Konec prih.)

Dopisi.

Iz Maribora. (Čitalnica, mestne volitve, nemški „Schulverein“.) Naša slovenska čitalnica napreduje. Sedaj šteje 84 udov iz vseh stanov. Dne 8. dec. t. l. napravi veliko svečanost na proslavljanje našega prvega narodnega pesnika dr. Prešerna. Na sv. Štefanovo je po starej navadi občni zbor, volitev novega predsednika in odbora. Vsako pozimsko nedeljo imamo tako zvani: „jovr fix“ t. j. določeno uro, ob kateri se udje lahko snidejo poslušat kakšno besedo ali razglanje o poljubnem predmetu. Določeni čas je $\frac{1}{2}$ 8. ura zvečer. Predavanje pričel je urednik „Slov. Gosp.“ dne 13. nov. t. l. Govoril je o narodnih mejah Slovencev proti Nemcem in Magjarom, tedaj gotovo o zanimivej tvarini. V nedeljo 20. nov. t. l. razveselil je g. profesor Majciger čitalničarje z lepo razpravo o potovanji viteza Liechtensteina preoblečenega v boginjo Venus leta 1224 skoz Koroško, kder ga je koroški vojvoda pozdravil slovenski: Buge Vas sprimi kraljeva Venus, kar dokazuje, da se je takrat na vojvodskem dvoru koroškem občé govorilo slovenski. Zadnjo nedeljo smo pa se res čuditi morali lepej izbornej, gladkej besedi slovenskej g. profesorja Lautarja. Veleučeni gospod je blagovolil govoriti o plinovej svečavi tako zanimivo, da je slobodno vsakemu čitalničarju žal, kateri ni bil navzočen. Pristrèno je želeti, da se najde v Mariboru kakor do sedaj požrtvovalnih govornikov pa še več poslu-

šalcev čitalničarjev. Bodi nam ponos v narodnem jeziku vaditi se in povsod kolikor mogoče gladko in pravilno govoriti, zlasti v čitalnici! Tako bode ona svoj namen zmiraj točneje dosegala. — V mestni zastop so meščani do sedaj zmiraj jedne in tiste može volili. Lehko se je reklo, kakor bremo: Abraham je rodil Izaka, Izak je rodil Jakoba itd. Temu je konec storjen; meščani so se zaradi stavljenja dekliške šole sprli in Slovenci so večjidel potegnoli tako, da so stari odborniki pa od „Marburger Zeitung“ priporočeni, sijajno propali, med njimi: Stampfl, Kokoschinegg, Flucher, Pfrimer in čuda velika: mariborski Rothschild: stari Girstmayr. Novi list: „Südsteirische Post“ je veliko pripomagal! — Nemški „Schulverein“ je začel dremati in zato je se vzdignol v teuton-skeje svoje gorečnosti gimnazijalni profesor Zelger ter je razposlal poziv k pristopu raznim uradnikom, zlasti poštnim, katerih je tudi največ vjel. Slovenci smatramo nemški „Schulverein“ kot nam sovražno podjetje, ki meri na našo narodno smrt. Zato nas veseli, da se poštene nemški meščani ne udeležujejo radi ter da je največ udov zraven iz sredine tistih sedanjih tukajšnjih profesorjev in uradnikov, kateri k nam ne sodijo, ker slovenski, t. j. drugega deželjskega jezika, ne znajo in tudi nikoli znali ne bodo, ker ga ne ljubijo. Slednje naj naši državni poslanci pomnijo in delajo na to, da dobimo boljših in slovenščine popolnem večjih ljudi na državne stroške k nam!

Iz Središča. (Modrinjakova svečanost.) (Dalje.) Misel, obhajati Modrinjaku v spomin dostojno slavnost v njegovem rojstnem kraju ni bila nova; že nektera leta sem se je v odločilnih rodoljubnih krogih premišljevalo, kedaj, kako in kje napraviti to svečanost in dogovorilo se je, da letos, ali v avgustu, ali pa v početku septembra. — Ker pa je ravno v tem času nakanil Ptujski tabor biti (ki pa je bil žali Bog prepovedan), se je Modrinjakova svečanost odločila na 25. sept. t. l., kateri dan se je tudi sijajno vršila. — Čas za svečanostne priprave je bil kratek, ker se je od neke strani poskusilo, svečanosti za letos po nepotrebnem nasprotovati, in ker se dovoljenje od vlade tudi ni lahko izvojevalo; še le, ko se je vse to vredilo, je začel odbor kakih 14 dni pred svečanostjo priprave delati in posrečilo se mu je je to sijajno izgotoviti. — Lep prostoren šator, krasni slavoloki in drugi slavnostni kinč je pokazal navdušeno delovanje odbora pod vodstvom g. župana Čuleka in č. g. kaplana Čagran-a. Na dan svečanosti vreme ni bilo jako ugodno, toda to ni ljudstva domačega in tujega zadrževalo se svečanosti mnogobrojno udeležiti in vse se je tako natančno izvršilo, kakor pri najlepšem vremenu. — Uže dan pred svečanostjo je prišla godba; pevci in drugi tujci so tudi že deloma na predvečer prišli. — V nedeljo predpoldan se je vse občinstvo zbralo pri hramu g. Čuleka, na kojem prostoru je Modrinjakov rojstni dom in je

se potem skupno šlo, godba, pevci in odbor naprej, k šotoru, kjer je g. dr. Geršak kot predsednik društva „Sloga“ v imenu tega in slavnostnega odbora z navdušenim nagovorom občinstvo pozdravil. Potem je bil odhod k Središkej podružnici, kjer je č. g. Sajkovič služil za rajnega Modrinjaka sv. mešo, pri kateri so pevali slovenski pevci (dijaki, pevci društva „Sloga“ in ptuj-ske čitalnice). Med tem je bil na kolodvoru s posebnim odborom sprejem s predpoldanskim vlakom došlih gostov, katere je v imenu slavnostnega odbora pozdravil odbornik Robič. Po sv. meši je slavni naš Božidar Raič stopil na oder pri podružni cerkvi; občinstvo ga je navdušeno pozdravilo in začel je on s slavnostnim govorom, trajajočim nad eno uro. — Govornik omenja zgodovinskih dogodivčin meseca septembra n. p. proglašanja francoske ljudovlade 21. septembra 1792 25.—21. septembra 1812 strahovit požar Moskve, 10. septembra 1848 prehod hrvaške vojske prek Varaždinskega mosta na Ogersko, septembra t. l. zdravica našega cesarja na carja ruskega kot svojega izkrenega prijatelja v Miškolci na Ogerskem. — Dalje se spominja govornik slovenskih že umrlih in še živih učenjakov-pesnikov, med njimi umrlega Modrinjaka in potem preide na občno narodno polje glede naših krivic, rev in nadlog ter ne zamolči nobene krivice, kojih cele kope še Slovenci sploh moramo pohlevno a nezasluženo prenašati. — Krivični volilni red, krivice v šoli in uradi in pri vsem tem § 19. le na papirji, to in enako je slavni naš Rajč občinstvu tako iz srca v srce govoril, da je napravil pri množici občinstva globok utis in marsikteri si je sam pri sebi mislil in zdihoval: Ali pa je Slovenec zares obsojen za take krivice in mar li ne bode že našega trpinčenja konec? — K koncu Rajčevega govora sledili so gromoviti „slava-“ in živijo-klici. Občinstvo se sedaj poda na rojstni kraj Modrinjakov, sedajno domovje poštovanega župana g. Čuleka; tu zapoje pevci krasno pesen „Jadransko morje“ in potem deklamira bogoslovec g. Vinko Dečko od g. Flegeriča Modrinjaku v spomin složeni „slavospev“ vgladki besedi. — Od tukaj gre občinstvo v šotor na Središkej livadi in začne se banket, pri katerem še se ostali del programa izvrši. (Konec prihod.)

Iz Celja. (Celjski opat) je tudi k drugej obravnavi prikorakal ter se posadil pred sodnike gg. plem. Schrey, Pesarič, Jordan, Nadamlenski. Urednik „Slov. Gosp.“ je prišel z g. dr. J. Serncem. Ko se rekurz prebere, dobi urednik besedo ter kaže, kako je opat 3 ali celo 4 tožbe vložil, ali z 2. kmalu v mlako pal, pri 2 pa dosegol, da je urednik bil obsojen na 50 fl. ali 10 dni zapora. Vendar prva je uže radi tega neopravičena, ker je urednik se strogo ravnal po § 19 tiskovne postave; kajti še le dne 24. avgusta t. l. je zvedel, da se opat na postavo sklicuje ne pa poprej, kakor je bil prvi sodnik menil. Zastran druge

obsodbe trdi urednik, da je bistveno vse objavil, kar je opat zahteval. Gledé kazni pa se pritožuje, da je primerno previsoka, ker je v podobnem slučaju pri istej sodnji „Cillier Zeitung“ bila obsojena samo na 2 fl. 50 kr. Najbolje upira se pa urednik zoper ukrepljenje prve razsodbe s tem, da je baje urednik „veljavo pastoralnih konferenc in duhovensko čast žalil.“ Pravi: takšno očitanje ne spada pred tiskovno sodišče, ampak pred porotnike. Dalje bi ovo očitanje bilo opravičeno, ako bi Slov. Gosp. o celjskej konferenci bil objavil kaj neresničnega, ali če bi g. Ferenčakov predlog bil neopravičen in graje vreden. Ali temu ni tako, ne prvemu ne drugemu. Najprvlje je poročilo v Slov. Gosp. resnično, popravek opatov neresničen, Gospodar je govoril čisto resnico, a opat po paragrafih v svet poslal kosmato neresnico: kajti ni res, kakor je opat popravljal, da se pri konferencah le vprašanja od preč. ordinarijata dana pretresujejo, ni res, da se o Ferenčakovomu predlogu podobnih rečeh ne bi smelo v konferencah razgovarjati, krivo taji opat stavljenje Ferenčakovega nasveta, krivo taji opat, da predlog ni zapisan v konferenčnem protokolu. Vse to je urednik pred sodniki neovrgljivo dokazal, kakor tudi to, da je opat tako drzen bil in celo sodnji debelo neresnico predložil trdeč v tožnem pismu, kako je on (opat) pri konferenci s pozivom na škofa Slomškega nasvet Ferenčakov pobijal. Urednik je vprašal več mešnikov konferentistov, pa vsak mu je pravil, da še opat Slomškega pri konferenci niti omenil ni. Naposled še dokaže urednik, da je č. g. Ferenčak prav ravnal, popolnem po cerkvenej navadi v našej škofiji; vsak mešnik mu pritrdi, nobeden opatu. Drugače tudi mogoče ni, kajti zoper slabe časnike, kateri na mešnike psujejo in brezverstvo širijo, so škof Slomšek l. 1848 pa tudi sedanji škof l. 1882 odločno postopali. Slomšek pišejo duhovnikom v okrožnici od l. 1860: „da si nalaga vsak duhovnik veliko odgovornost, ako s svojim denarjem podpira mešnikom in sv. Cerkvi sovražne liste.“ Zato je tudi preč. ordinarijat tiskarju Janšiču v Mariboru odtegnil naročila svoja, ker je vkljub svarjenju in prošnjam njegova „Marburger Zeitung“ objavljala veri in Cerkvi sovražne članke. G. Ferenčakov predlog zastran „Cillier Zeitung“ je toraj zelo opravičen in hvale vreden. Vsled tega pa se tudi uredniku ne more nič očitati, da ga je objavil. Celjski opat je bil s tolikimi dokazi tako na sramoto postavljen in pobit, da je celo, kakor se spodobi, vstati pozabil, ko je začel nekaj brbljati o rečeh, ki niti k obravnavi niso spadale.

Proti koncu je iz svoje pisane črčkarije predčital psovanja ua „Slov. Gospodarja“ in njegovega urednika: list mu je takšen, ki ljudstvo zapeljuje, in urednik brez redne vesti. Ta bodi zadovoljen, če ostane pri 50 gld. kazni, ker je opata žalil in pri tožbi pred 2 letoma

celo sodnijske uradnike nanj pošiljal, da je odstopil. Prav ostrmeli smo pa, ko je opat s povzdignjenim glasom djal: „meni moja vest ne dopušča, proti „Cillier Zeitung“ (freimaurerski list. Pis.) in g. Rakuschu postopati, kakor g. Ferenčak hoče.“ Urednik mu odvrne, da „Slov. Gospodar“ ne mara, ali opat list graja, ali hvali, zastran svoje vesti bo urednik sam odgovor dajal, in kar zadnjo tožbo zadeva, je opat zopet neresnico govoril in drzno obrekoval. Tako prilično je urednik se zagovarjal. G. vr. Serneec je branil rekurz z ozirom na postavo. Okolo pol jedne ure popoldne je predsednik plem. Schrey naznanil razsodbo: 1. zastran tožbe po § 19 in 21 je urednik nekriv spoznan in opat obsojen na platež dotičnih stroškov, 2) zastran tožbe po § 22 pa je urednik kriv spoznan, ker je nekaj besed v popravku izpuščenih ter je obsojen na platež 10 gold. ali 48 ur zapora, in dolžen objaviti razsodbo; 3) da bi bil urednik iz slabe volje ravnal, temu se ne pritrdi; 4) tudi od pade očitanje, kakor da bi bil veljavo konferene in mešniško čast žalil. Opat je moral namesto s 50 gold. s 10 gold. zadovoljiti se in s svojim košem dokazanih mu „neresnic“ (urednik ni nikoli rabil besed: laž, lažnjivec, Pis.), oditi domov moralično potren in pobit, kakor mu je g. dr. Serneec zasolil.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so za ministra zunanjih zadev imenovali grofa Kalnoky-ja; vkljub magjarskemu imenu mož ni pristaš magjarske stranke pa tudi nemško-liberalne stranke ne; bil je do sedaj cesarjev poslanik pri ruskem carji in ne sluje kot neprijatelj Slovanov. Dobro! — V državnem zboru so naši poslanci bili v 3 oddelke razdeljeni: v česki, poljski in grof Hohenwartov. Pri tem je tudi vseh 14 slovenskih poslancev zraven hrvatskih iz Dalmacije in Istrije, zraven italijanskih in nemških konservativcev, vkup 62 poslancev. Naenkrat se odtrga 20 nemških konservativcev in naredi poseben oddelek ter mu da ime: „središčni klub.“ Predsednik je knez Alfred Liechtenstein. Nemški liberalci bili so tega močno veseli, ker so mislili, da bodo toti konservativni Nemci zanaprej glasovali zoper Slovence, Čehe, Poljake itd. in tako pomagali prvič grofa Taaffeja z ministerskega stola vreči, drugič liberalcem držali strmen, da se leži popnejo na konja. Toda hvala Bogu, v tem se varajo; novi „središčni klub“ podpira vlado in zametuje zvezo z liberalci in trdi, da bode sedaj leži in uspešneje zagovarjal „krščansko podlago državi“. Državni zbor je sprejel obdačenje umetno narejenega vina; minister grof Pino je predložil črtež o „poštuih branilnicah“, katerih hoče uvesti 3931. Graf Koronini hoče mod tremi stoli sedeti ter osnovati poseben oddelek poslancev, ki ne držijo ne z nemškimi

liberalci pa tudi ne z dosedanjo večino v državnem zboru! V finančnem odboru je se naš g. dr. Vošnjak pritožil, zakaj je v srednjih šolah vse pri starem ostalo. Minister Konrad je se izgovarjal, da pomanjkuje učnih knjig. Stara pravda. Kaj pomagajo knjige, če pa profesorji ne umejo slovenski? Magjarski finančni minister grof Szapary je zbolel. Hrvatska vlada je se sprla z ogersko, ker ta nasprotuje podređenju pokrajinskih sodišč najvišjemu sodišču v Zagrebu. — Krivoščijanje v Dalmaciji se upirajo služiti kot brambovci brez narodne noše. Došlo je k njim mnogo inostrancev, da jih zapeljejo v puntanje zoper cesarja in bati je se zopetnega nepotrebne krvi prelivanja. Mnogo vojakov, in zlasti žandarjev iz Kranjske, je mahoma v Dalmacijo poslanih.

Vnanje države. Nemški cesar, stari Viljelm, vedno holeha. Bismark grize se sedaj s svojimi prijatelji liberalci in Judi; neče jim Nemcev prepustiti popolnem sleči. Vsled ovega razpora pa Bismark odjenja katoličane preganjati; škofiji v Fuldi dovolil je novega škofa izvoliti. Ruskega generala Čerevina je poljski plemič Senkovski z revolverjem hotel ustreliti pa ga ni zadel. Jude izganjajo. — Rumunski kralj nam neče v spodnjem delu Donava priznati dosedanjih pravic brodarstvo nadzorovati. — Turki so velikansko cerkev Sofijo v Carigradi tako zanemarili, da se jej kuplja hoče podreti. — Italijani papeža tako nadlegujejo, da nameravajo sv. Oča zapustiti Rim in se preseliti v Malto ali Fuldo na Nemškem. — Francoski strahonja Gambetta izbral si je ministre pajdaše, same freimaurerje; bogatajilec in minister Bert hoče krščanski nauk iz šol odpraviti in uvesti namesto njega poduk in vaje vojaške; v Afriki so Francozi sedaj popolnem zaseli Tunis. — Angležem se na Irskem čedalje huje godi, številno vojaštvo komaj obranjuje javni mir. — V južnej Ameriki so Chilenci predsednika republike Peruvijanske ugrabili in kot jetnika odgnali. — Severna-Amerika šteje v zaveznih deželah uže 50 milijonov prebivalcev. Iz Evrope se jih vsako leto več tje preseli.

Za poduk in kratek čas.

Čitalnica mariborska.

(Govor g. profesorja Majcigerja ob 20letnici čitalnične.)

IV. In slavna gospoda! ta svečanost je bila zares velečastna. Združila se je v dosego vzvišene namena Česka vztrajna delavnost z Slovensko požrtvovalnostjo. Kdor je bil pri ti besedi navzoč, gotovo mu ne pojde dan 5. avgusta 1863 več iz spomina. Pod milim nebom zvnaj mesta Maribora na gospod Scherbaumovi pristavi, „Brandhof“ imenovani, je bil postavljen krasen oder v podobi kapelice v bizantinskem slogu. V oknih proti zahajajočemu solncu ste se lesketale umetniško zmalani podobi sv. Cirila in

Metoda, dar brezmejne požrtvovalnosti znanega rodoljuba prečastitega gospoda častnega kanonika Marka Glazerja, mnogoletnega in mnogozaslužene župnika pri sv. Petru pod Mariborom. Tu se je praznovala svečanost, kakoršne slovenski svet pač še ni lahko videl. Nad 5000 ljudi vsakega stanu je bilo tu zbranih in ta množina, slavna gospoda! je pazljivo, rekel bi, z neko vznešeno pobožnostjo poslušala govore in pesni, deklamacije in napitnice. Slavnostni govor sem govoril jaz, v katerem so se posebne zasluge sv. blagovestnikov na polji slovanskega slovstva in slovanske omike poudarjale, in zato je bilo moje ime v družbi s Šumanovim raznašano in smešeno po nasprotniških časopisih. Celó „Augsburger Allgemeine Zeitung“ si ni mogla kaj, da bi ne bila najnih imen pred svojimi čitatelji na smeh in ovajo postavila. Pa vkljub temu je bila veselica velečastna. Ljudstvo se je radovalo glasbe, občudovalo krasne balone, ki so plavali po zraku, strelanja z možnarji, in zvečer, ko je krasna mesečina z modrega neba vse okoli včaravala, se je lesketal slavnostni prostor od sto in sto lampijonov v prelepih barvah. Poveličevali so še to velečastno svečanost neštevilni kresi, ki so svetili z mogočnega Pohorja, z visokega Žalca, od sv. Urbana in z piramide, od sv. Petra in z Slapja in z brezbrojnih bližnjih in daljnih vinskih vrhov. Nad zbranim narodom pa so plopolale mogočne zastave narodne, cesarske in deželjske v rahlem večernem hlipu. Pod vsako zastavo je bil grb in pod njim napis iz jednega ali drugega slovanskih jezikov. Slovenski napis je bil znani Koseškega izrek: „Biti slovenske krvi, bodi Slovincu ponos.“ Ti napis so nekterim hudo v oči bodli. Bilo je prekrasno, velečastno. Cela svečanost je stala nad 1300 gld. in to res veliko svoto je spravila v kratkem času darežljivost slovanskega naroda, kajti prineski so dohajali iz vseh krajev, v katerih prebiva Slovinci. Naj bodo tukaj tudi imena tistih mož častno omenjena, ki so se največ prizadevali, to velekrasno svečanost v življenje spraviti. Rekel sem že, da se je združila Česka delavnost z Slovensko požrtvovalnostjo v dosego prelepe svrhe. Tu so sodelovali vrli Čehi: Josip Jedlička, predstojnik kurivnice na kolodvoru Koroške železnice, Josip Böhm, uradnik ravno tam, in Emanuel Chocholovšek, brat znanega českega pisatelja. Med Slovenci zasluži na prvem mestu imenovano biti ime gospoda častnega korarja Marka Glazerja, dr. Dominkuša, Dr. Serneca, Pauliča, prof. Šumana, J. Miklošiča, in lesnega trgovca M. Blaža, ki je vse lesovje za stavbo prekrasnega odra za znižano ceno priskrbel.

Ne morem si kaj, slavna gospoda, da bi ne omenil neke posebne prikazni o priliki te svečanosti, ki tudi dan danes zanimiva široke kroge naše domovine. Vdeležili so se našega praznika v prav mnogobrojnem številu tudi nemški naši

someščani z neko blagovoljnostjo, ki je naše iskreno spoštovanje v visoki meri probudila in ki je živ dokaz, kako lahka sta mir in sprava med nezbežanim, pravično mislečim narodom.

(Dalje prihodnjič.)

Smešnica 48. Neki tesar in zdravnik gresta po cesti, ko začne v bližnji vesi goreti. „Glej! glej!“ zakliče veselo tesar, „kako moja pšenica cveti!“ Ko je to rekel, mu spodleti, on pade, pa si noge ulomi. „Glej, ljubi prijatelj!“ pravi zdaj zdravnik, „tvoja pšenica še le cveti, moja je pa uže zrela.“ Slavomil.

Razne stvari.

(„Slov. Gospodarja“) številko 46. je mariborski c. k. okrajni komisar g. Kankovski pograbil zaradi dopisa iz „slovenje-graškega okraja“. Zato nje izven-mariborski prejemniki niso dobili. Drugega natisa nismo izdali, ker stane reč okolo 40 fl. Za prihodnjo številko 47. odločili smo vse nezaplenjene sestavke s potrebnimi premembami. Toda naenkrat nam pošlje c. k. okrajni glavar konfiscirani list štev. 46. v sredo 23. nov. t. l. nazaj, ker niti c. k. pravdnitvo celjsko ni našlo uzrokov od c. k. sodnije prositi potrjenja konfiskacije. V takšnem slučaju kazalo je številko 46. nemudoma namesto 47. odposlati v četrtek dne 24. nov. Ta številka tedaj letos izpade. Da nje ne dobijo, to je zakrivila prenagla in neopravičena konfiskacija.

(*Ptujska čitalnica*) vabi k besedi, katero priredi dne 4. decembra t. l. v spomin rojstvenega dneva slavnega pesnika Dr. Franca Prešerna. Vspored: 1. „Erzherzog Johann-Marsch“ od Frica Wagner-ja. 2. Slavjanska ouvertura od Titl-a. 3. Mašek: „Strunam“, besede Prešernove, zbor. 4. Slavnostni govor. 5. Potpourri „Martha“ od F. Flotw-a. 6. K. Mašek: „Pri zibeli“, zbor. 7. „Deklamacija“. 8. J. Vošak: „Slovan“, zbor. 9. „Potpourri slavjanskih pesen“ od A. Stöckl-a. Začetek točno ob 8 uri zvečer. Ob enem se p. n. udom naznanja, da bode vsako nedeljo in praznik „jour fix“. Začetek vsakokrat ob 1/2 8 uri zvečer. Odbor.

(V *Žavci*) zgrabili so dva gosposki oblečena tata, ko sta pri nekej krčmarici hotela vlomiti. Pravijo, da sta „kulturträgerja“ doma iz Bismarkovine.

(Č. g. *Juri Žmavec*) gre od sv. Marjete na Pesnici kot provizor v Remšnik; kaplanija pri sv. Marjeti ostane izpraznjena, ker duhovnikov pomanjkuje.

(G. A. *Torgler iz Gradca*) premeščen je v Celje namesto zbolelega g. Schwingerja kot namestnik državnega pravdnika. Radovedni smo, jeli g. Torgler slovenščine zmožen ali ne!

(*Javno zahvalo*) častitemu gospodu župniku J. Hašniku pri sv. Juriji na južnej železnici za darovanih 64 knjig, gosp. Mat. Kaučiču, trgovcu za 6 pesmaric in g. Črnovšku v Zagrebu za 36

knjig, namenjenih v darila učencem ali za bukvarno izreka Valentin Jarc, bukvarničar.

(*Akademično društvo „Triglav“*) v Gradci priredi Prešernovo svečanost 3. dec. t. l. v „Steinfelder Bierhalle“ (Münzgraben).

(*Iz Dobja*) se nam piše, da so ondi dne 21. novembra t. l. pripravljali veliko gostovanje; zaklali so dvoje goved in več svinj, pa poroke ni bilo, ker je v noči poprej sicer bogatej in pridnej nevesti všel nezvesti ženin, da nihče ne ve, kam.

(*Slovenska Matica.*) Znanstveno društvo „Slovenska Matica v Ljubljani“, kateri „je namen, slovenskemu narodu pripomoči do prave omike s tem, da primerne knjige v slovenskem jeziku na svitlo daje ali vsaj podpira, da se izdajo“, vabi najljudneje vse rodoljube, ki želijo letošnje bukve prejeti in v imeniku društvenikov „Slovenske Matice“ natisnjeni biti, pa še niso poslali ustanovnine ali letnine, da jo pošljejo do 15. decembra 1881.

Listič uredništva: Mnogo dopisov smo primorani odložiti do prihodnjič. Prosimo potrpljenja.

Loterijne številke:

V Gradci 26. novembra 1881: 32, 29, 78, 7, 87.
Na Dunaji „ „ 6, 9, 30, 51, 40.

Prihodnje srečkanje: 10. decembra 1881.

V sredo dne 23. novembra t. l. bil je slovesen pogreb g. Janeza Kelemina, mizarja v Ljutomeru. P. n. številnim spremljevalcem, ki so mojemu ljubljensku bratu posodili zadnjo pot in skazali poslednjo čast, izreka najprisrčnejšo zahvalo

Terezija Kelemina,
sestra.

1—3

Sadovna drevesa

visoka, posebno zlate parmene in mošan-celjni, so na prodaj v Radgoni, drevo po 30 krajcerjev.

Povprašajo se naj gospodje: Krempl v Črešnovcah, Bračko v Orehovci, pošta Radgonska, (Radkersburg) in Pavel vitez plem. Hempel v Gradci, Haydngasse Nr. 10 II. nadstropje.

2—3

Mlin na prodaj

je v Slov. Bistrici. Ovi mlin ima 4 tečaje, vedno in močno vodo. Kdor hoče več izvedeti, ta se naj obrne do posestnika.

Oznanilo.

Na deželjski sadje- in vinorejski šoli v Mariboru so s početkom novega šolskega leta 1. marca 1882 razpisane štiri cele deželjske štipendije v znesku 146 fl. in tri polovične štipendije v znesku 73 fl.

Učenci, kateri hočejo v šolo vstopiti, morajo biti najmanje 16 let stari, telesno zdravi, zoper osepnice cepljeni, samični, pošteni in izšolani v predmetih ljudske šole. Vse to morajo prošnjiki dokazati, kakor tudi štajersko domovinstvo svoje in premoženjske razmere.

Imeti mora tedaj vsak: krstni list, osepniški list, нравski list, zdravstveno in šolska spričevala pa tudi od župana podpisani izkaz o premoženju. Vse to se priloži pismenej prošnji, katera se ima osebno od prošnika prinesiti v Maribor pred ravnatelja g. Goetheja v sadje- in vinorejski šoli najmanje do 20. decembra 1881.

V Gradci dne 14. novembra 1881.

Štajerski deželni odbor.

1—2

Razpis.

Na 4razredni, v II. plačilni vrsti stoječi, deški šoli v Ljutomeru je služba enega podučitelja za definitivno podeljenje razpisana.

V nemškem in slovenskem jeziku popolnoma zmožni prositelji naj vložijo svoje obložene prošnje do 10. januarja 1882 po predpisanem potu pri krajnem šolskem svetu v Ljutomeru.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru

dne 19. novembra 1881.

Gostilnica

„pri koroškem dvorišču“.

Vsem prijateljem in znancem uljudno naznanjava, da sva gostilnico v svoji hiši:

☛ koroške ulice št. 46 ☛

na lastni račun prevzela in vabiva k prav obilnemu obiskovanju.

☛ Na razpolago imava snažne sôbe za prenočevanje po nizki ceni.

S spoštovanjem

Jožef in Johana Grušonig.

2—2

Pisarnica

g. dr. Janko Serneca

je sedaj v g. Reiserjevej hiši,

v poštni ulici v Mariboru.

1—2

Ponudba.

Na prodaj so orglice **lajle** na 20 glasov in 3 poteze. Igrajo 10 komadov novejih ter so v lepem zaboji. Po fabriški ceni jih proda gospod

August Pollak,

orglar v Mariboru „Neue Colonie“ št. 114.

3—3

POZIV.

C. k. okrajna sodnija v Mariboru l. p. pozivlja vse tiste, kateri imajo kot upniki kakšno pravico do zapuščine dne 6. oktobra 1881 brez testamenta zaumrlega g. dr. Karola Ipavica, advokata v Mariboru, da se pri tej sodnji oglasijo in svoje tirjatve dne 7. decembra 1881 razkažejo ali svoje prošnje pismeno vložijo. Ako tega ne storijo, zgubijo vsako nadaljšnjo pravico do zapuščine, ako bi uže z drugimi plačili bila izerpjena, izvzemši ako imajo zastavno pravico.

C. k. okrajna sodnija v Mariboru

dne 31. oktobra 1881.

Gerčar,

c. k. okrajni sodnik.

„Foncière“,

Peštansko zavarovalno društvo

zročilo je opravištvo za **Celje** in **okolico** gospod-u

Franc Walland-u.

Imenovano društvo spada mej najbogatejše zavarovalnice; ima 10 milijonov goldinarjev ustanovnega kapitala in daje nad 16 milijonov goldinarjev poročstva. Od leta 1865 do 1880 se je izplačalo nad 22 milijonov gold. škode.

☛ Zavaruje po ceni zoper ogenj in na življenje itd. Pregleduje škode točno in plačuje popolnoma.

Čast. naročila sprejema in vsakovrstne razjasnila daje, ter se z odličnim spoštovanjem priporoča

Franc Walland

zastopnik „Foncière“-Peštansko zavarovalne družbe
1—3 v Celji, Graecarsko predmestje.